

робота у ВНЗ потребує серйозної теоретичної розробки. Тією чи іншою мірою цієї проблеми торкалися А.В.Мудрик, С.В. Харченко, І.Д.Зверева, Л.І.Міщук, С.В. Савченко та ін.

Сьогодні переважна кількість студентів займається волонтерською роботою в різних громадських організаціях. Саме тому відчувається гостра необхідність вдосконалення та формування її оптимальної моделі в умовах ВНЗ, й включає ефективні механізми залучення та відбору, навчання та моніторингу, які і є основними етапами діяльності волонтерів у вищих навчальних закладах.

Волонтерська робота як частина процесу соціалізації у ВНЗ, як різновид громадської роботи студентів, дає можливість включитися до всієї сукупності соціальних ролей, норм і поведінкових стереотипів суспільства; ознайомлює із загальною культурою і специфічними субкультурами соціуму. Отже, завдяки волонтерській роботі людина стає дієздатним учасником суспільних відносин.

На нашу думку, волонтерська діяльність – це різноманітні види соціально-педагогічної діяльності: послуги дітям-сиротам в інтернатних закладах, дитячих будинках, притулках для літніх людей тощо; реалізація планів, проєктів та програм; організація виховних та благодійних заходів та акцій за різними спрямуванням, тематичними напрямками та ін.

Заслугує на увагу думка С.В. Савченка щодо соціального виховання студентської молоді в умовах регіонального освітнього простору, яка є специфічним соціально-педагогічним феноменом, невід'ємною частиною цілісного навчально-виховного процесу в усіх типах навчальних закладів і на усіх рівнях системи освіти України [5, с. 36-38]. Автор підкреслює головну ідею усвідомлення того, що соціалізація, яка здійснюється завдяки освіті та вихованню, потрібна лише не для того, щоб ретельно підготуватися до дорослого життя чи отримати професію, а набагато більше: «Лише ефективна, соціально сприйнятна соціалізація зможе забезпечити процес «олюднення» людини, дасть їй можливість повноцінно існувати в сучасному світі» [5, с. 38].

Педагог своєю особистістю впливає на формування у студентів певних компонентів загальнолюдської і професійної культури. «У вихованні, – писав К. Д. Ушинський – все повинно базуватися на особистості вихователя, тому що виховна сила вливається тільки з живого джерела людської особистості. Ніякі статuti і програми, ніякий штучний організм закладу, хоч би як хитро він був придуманий, не може замінити особистості в справі виховання» [7, с.134].

Висока культура мислення, спілкування, мовлення, поведінки, зовнішності, жестів, міміки, володіння основами психотехніки, морально-духовних цінностей та багато іншого – це той духовний капітал педагога, який є живильним джерелом виховання студентів [2, с. 457].

Не менш значущим видом діяльності у вихованні громадської активності студентської молоді та складовою демократизації вищої школи є студентське самоврядування у вищих навчальних закладах. Питання становлення самоврядування в закладах освіти набуло своєї актуальності в кінці ХХ на початку ХХІ ст., тобто в період становлення української незалежної держави. Студентське самоврядування є важливим фактором розвитку і модернізації суспільства,

виявлення потенційних лідерів, вироблення у них навичок управлінської та організаторської роботи з колективом, формування майбутньої еліти нації. Опора на ініціативу, активну життєву позицію, ціннісні орієнтації студентства є реальним показником цивілізованості суспільства, утвердження в ньому демократичних начал.

З метою організаційного та науково-методичного забезпечення впровадження студентського самоврядування у вищих навчальних закладах Міністерство освіти і науки України наказом від 03.04.2001р. №166 затвердило «Положення про студентське самоврядування у вищих навчальних закладах». Згідно з ним «самоврядування у вищому навчальному закладі – це самостійна громадська діяльність студентів із реалізації функцій управління вищим навчальним закладом, яка визначається ректоратом (адміністрацією), деканатами (відділеннями) і здійснюється студентами відповідно до мети і завдань, що стоять перед студентськими колективами» [4, с.8].

Запровадження студентського самоврядування у вищих навчальних закладах є конкретною реалізацією громадянських прав студентів, формування у них почуття відповідальності, вміння вирішувати соціальні, економічні та культурно-освітні проблеми. Водночас студентське самоврядування є дієвою формою самовиховання.

Значне місце в системі формування всебічно розвиненої особистості студента мають займати науково-дослідницька робота. На практиці використовуються різні її форми: діяльність наукових гуртків, творчих студій, дискусійних клубів, проведення конференцій, зустрічей з письменниками, художниками, акторами та ін.

Висновки з даного дослідження: отже, організація виховної роботи у вищих навчальних закладах потребує постійного досконалення, пошуку і приведення в дію нових форм впливу на студентів, відпрацювання нових методик. Разом з тим, потрібно активізувати традиційні види діяльності, збереження досягнень минулого. Виховання повинно носити творчий характер, орієнтуючись на проблеми пов'язані із специфікою кожного ВНЗ. Надзвичайно важливе завдання адміністрації ВНЗ і органів самоврядування полягає у створенні належних умов для розвитку та задоволення культурних потреб студентів, для їх самореалізації. Випускники університету мають бути не просто знаючими спеціалістами, а людьми творчими, духовно багатими із демократичним світобаченням.

Список використаних джерел:

1. Бех І.Д. Психологічні джерела виховної майстерності [Текст]: навч. посіб. / І. Д. Бех К.: Академвидав, 2009. - 248 с.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. 2005. – 485 с.
3. Студентська молодь України: сучасний вимір. Щорічна державна доповідь Президенту про становище молоді в Україні К.: 2009. – 132 с.
4. Студентське самоврядування як невід'ємна складова демократизації вищої школи. – К.: Знання, 2005. – 55 с.
5. Савченко С.В. Соціальна педагогіка: теорія і технології. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 316 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – 3-тє вид., перероб і доп. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 232 с.
7. Ушинський К. Д. Твори: В 6 т. – К.: Рад. школа, 1952. – Т. 1. – с. 134

УДК 378 (477)

А.О. Денисенко

РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДІ У 70-80-Х РР. ХХ. СТ.

Анотація. У статті в історико-педагогічному аспекті висвітлюються питання розвитку вітчизняної інфраструктури дозвілля молоді – різноманітних осередків організації дозвілля молодого покоління у 70 - 80-х рр. ХХ ст. (клубів, палаців, центрів, гуртків, парків, музеїв, бібліотек тощо). Визначено основні тенденції державної політики щодо сприяння соціокультурного розвитку населення, динаміку

та шляхи виділення ресурсів на відновлення та розширення мережі закладів інфраструктури дозвілля, виявлено роль у цьому громадської ініціативи.

Ключові слова: інфраструктура дозвілля, молодь, осередки культури, культурне будівництво.

Denysenko A.O. The Development of Native Youth Leisure Infrastructure in the 70-80-s of the XX century.

The article deals with the historical pedagogical aspect of the development of native youth leisure infrastructure – various centres of youth leisure in the 70-80 of the XX century (clubs, palaces, centres, workshops, parks, museums, libraries etc.). The main tendencies of public policy for promoting the social cultural education of the population, the dynamics and ways of allocating resources for renewing establishments of leisure infrastructure are defined. The role of public initiative in this process is stated.

Key words: leisure infrastructure, youth, cultural centres, cultural construction.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Пильна соціальна та педагогічна увага до проблем стимулювання позитивної ініціативи та самостійності молоді у сфері дозвілля характерна для сучасного періоду розвитку суспільства. У Державній національній доктрині розвитку освіти наголошено на необхідності створення нової цілісної системи навчання та виховання сучасної молоді, стимулювання розвитку творчої активності особистості, що сприятиме демократизації нашого суспільства, у якому молодь є потужною громадською силою.

На нашу думку, вивчення досвіду організації дозвілєвої діяльності молоді, зокрема дослідження динаміки розбудови мережі дозвілєвих закладів у 70-х – 80-х рр. XX ст., що об'єктивно відбиває рівень піклування держави та громадськості про питання організації дозвілля молоді, допоможе розкрити сучасні реалії як закономірний результат еволюційного руху суспільства у напрямі гуманізації та педагогізації сфери дозвілля.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Проблема вільного часу з культурологічних позицій досліджена у роботах Ю. Афанасєва, І. Зязона, М. Кагана, Н. Крилової, В. Кудіна, С. Пішуна, А. Вишняка та ін. Педагогічний аспект організації дозвілєвої діяльності висвітлено у роботах А. Бадер, О. Бойко, Л. Волобуєвої, А. Воловика, В. Воловика, О. Генкіної, Н. Котельникової, Н. Максимовської, О. Расказової, І. Пателеєвої, І. Петрової, В. Постового, Г. Пруденського, І. Сидор, О. Стояна, Ю. Стрельцова, В. Сушенко, Н. Яременко та ін. О. Винославської, О. Дубасенюк, С. Іконніковою, О. Киричуком, І. Мельниковим, О. Семашко, Б. Трегубовим, Л. Пелех. У роботах названих дослідників також обґрунтовано концептуальні засади вільного часу як чинника формування особистості молодої людини, визначено умови та засоби формування в молоді культури використання вільного часу.

Проблеми виховання молоді у контексті культурно-освітнього розвитку українського суспільства другої половини XX ст. вивчали І. Білодід, І. Білоцерківський, О. Полоцький та інші. Проблематика організації вільного часу молоді в аспекті ідеологізації суспільства була предметом історико-педагогічного аналізу М. Головатого, В. Головенька, О. Корнієвського, В. Прилуцького, І. Щупак та інших. О. Колпакова виявила роль і місце просвітницьких закладів України в ідеологічній роботі з молоддю 70 – 80 рр. XX ст. Клуб як складову інфраструктури дозвілля вивчали А. Галаган, С. Дізель, В. Баумштейн.

Аналіз наукових праць учених дозволяє зробити висновок, що цілісне дослідження досвіду розвитку мережі осередків організації вільного часу студентської молоді у 70-80-х рр. XX ст. не проводилося.

Мета статті – визначити досвід розвитку інфраструктури дозвілля діяльності молоді у 70-80-х рр. XX ст.

Виклад основного матеріалу. Життєва активність молодої людини виявляється у розмаїтті видів діяльності, серед яких велику роль відіграє активність під час дозвілля. Посилаючись на думку дослідників (А. Воловик, В. Воловик), схарактеризуємо дозвілля як категорію, під-

тавою для визначення якої є час. Відповідно до диференціації сукупного соціального часу, він поділяється на два основні структурні компоненти: робочий і позаробочий. У свою чергу позаробочий час для кожної окремої людини наповнений різною за своїм характером та змістом діяльністю – працею, навчанням, побутом і діяльністю, вільною від побуту, навчання і праці. Ця діяльність визначається як вільна, вмотивована потребою людини у самій цій діяльності, детермінована особистими потребами й інтересами, а не викликана під тиском зовнішніх обставин, що змушують людину до неї [1, с.10-12].

Інтерес для нас становить розвиток дозвілля у тоталітарній радянській державі, до складу якої Україна входила протягом майже усього XX ст. (новий текст Конституції УСРР, у якому було законодавчо закріплено вступ Радянської України до СРСР, було затверджено у травні 1925 р., незалежність Україна отримала із розпадом СРСР у 90-рр. XX ст.). В умовах культу праці, коли людина, навіть за певних життєвих обставин (піклування про новонародженого, хронічна хвороба тощо), не могла не працювати, не тому навіть, що повинна була заробляти собі на життя, а, у першу чергу, підкорюючись жорсткій суспільній ідеології «хто не працює – той не їсть». Людина обов'язково ставала членом трудового товариства або навчального колективу й не могла не виконувати ті вимоги, що супроводжували працю; включаючись у численні трудові та ділові зв'язки, член колективу не мав права ігнорувати обумовлені цими зв'язками суспільні вимоги та обов'язки.

Організована навчальна діяльність молоді так само не сприймалася юнаками та дівчатами як діяльність, детермінована особистими інтересами й вільна від зовнішньої соціальної необхідності. При цьому, спираючись на думку сучасних дослідників (Н. Максимовська), відзначимо, що для студентської молоді у контексті розвитку особистості найважливішою є наявність занять у вільній від навчальних занять час, за допомогою яких задовольняються потреби у спілкуванні, груповій взаємодії, саморозвитку та самовдосконаленні у різних видах діяльності, що мають в основному відновлювальний характер. Такі заняття є не лише специфічним, соціальним способом регенерації потенціалу людини, вони також виступають необхідним засобом становлення людської індивідуальності, розвитку творчості та ініціативи, умовою самореалізації людини у суспільстві. Тож важливою сферою розвитку особистості молодої людини є дозвілля, де такі заняття реалізуються, сприяючи формуванню наукового світогляду, політичної і моральної культури молоді, її естетичних поглядів і смаків; тут виробляється вміння відстоювати ідеали і духовні цінності, підтримувати норму здоров'я [2, с. 42].

В умовах тоталітарної держави дозвілля вважалось вторинним стосовно трудової діяльності, розглядалось як сфера відновлення соціального потенціалу особистості, а не як самоцінна для людини сфера розвитку. Проте, це не означає, що розвитку дозвілєвої сфери не надавалось необхідної уваги, навпаки, держава, що намагалася тримати під контролем усі сфери розвитку людини, активно втручалася у зміст дозвілєвої діяльності молоді, спрямовуючи її в ідеологічне русло та відповідним чином будуючи інфраструктуру дозвілля. Так створення клубів організації дозвілля молоді було започатковано на вітчизняних теренах ще у 20-30-ті рр. XX ст., коли разом з проектами

будівництва Палаців і Будинків культури для трудящих виникли задуми створення Будинків юного пролетаря, Палаців молоді, які часто, зважаючи на обмеженість економічних ресурсів молоді радянської держави, не були втілені у життя повною мірою, а існували у вигляді юнацьких секцій при будинках і палацах культури для трудящих.

Увага до парків як соціальних інститутів дозволяла, що мають виховний та освітній вплив на людину, у нашій країні теж датується 20-ми рр. ХХ ст. За даними А. Воловика та В. Воловика, державна концепція такого компонента інфраструктури дозволяла свого часу визначалася як: потужний культурний комбінат, покликаний об'єднати масову політичну роботу, науково-популярну, художньо-видовищну (професійну та самодіяльну) і фізкультурно-оздоровчу, розраховану на охоплення протягом року десятків й сотень тисяч трудящих [1, с. 32]. Існував також інший підхід до парків, що розглядав їх як «зелений університет мільйонів», у якому відбуваються мітинги, проходять концерти, працюють лекторії. У зіткненні цих двох підходів до парку («комбінат культури» – «зелений університет») перемогла ідея «комбінату», у результаті чого парки стали скупченням таких об'єктів, як лекторії, кінотеатри, літні театри, спортивні майданчики, бібліотеки-читальні [1, с. 10-12].

Велика Вітчизняна війна та пов'язані з нею соціальні проблеми другої третини ХХ ст. зумовили те, що повернення до проблеми створення дозвілєвих осередків для молоді відбулося лише у 50-60-ті роки, коли їх проектування здійснювалося як за принципом централізації (створення цілих культурних центрів, так і за принципом спеціалізації (розподіл установ культури за видами і контингентом обслуговування). За даними вчених, з відкриттям у другій половині 50-х р. клубу молоді Петроградської сторони в Ленінграді й Одеського клубу молоді було розпочато активний рух молодіжних центрів на теренах Радянського союзу: виникли будинки молоді в Москві, Комсомольську-на-Амурі, Цілінограді, Донецьку, Ташкенті, Ленінграді, Кишиневі, Мінську, Свердловську, Владивостоці, Краснодарі, Благовещенську, Казані, Єревані [3, с. 49]. Із 60-х років відбувся розквіт діяльності осередків молодіжного дозвілля, що перетворилися на комплексні універсальні центри дозвілєвої діяльності молоді, робота яких була спрямована на виконання державного замовлення щодо виховання культурної, ідеологічно свідомої, активної та ініціативної особистості. При обговоренні питань розвитку системи таких клубів завжди йшлося, передусім, про необхідність забезпечення потужності матеріальної бази: від сільських клубів до міських палаців культури та творчості, від настільних ігор (шахи, шашки, теніс) до розгалуженої мережі національного телебачення, від звичайних спортивних майданчиків до грандіозних стадіонів [4, с. 63-64].

У 70-х – 80-х рр. ХХ ст. у зв'язку із збільшенням культурних запитів радянської молоді роль та місце культурно-просвітницьких закладів в ідеологічній роботі з молоддю значно зростають. Причому, таке збільшення обумовило й зростання вимог до матеріальної бази культури [5, с. 5].

На XXVII з'їзді КПРС був заперечений залишковий принцип виділення коштів на будівництво, ремонт та обладнання закладів культури, накреслено державну стратегію щодо розвитку їх мережі. Зростало державне фінансування зазначеної галузі, якщо у 1971 році із державного бюджету УРСР на культурно-просвітницьку роботу було виділено 142 млн. карбованців, то в 1986 – уже близько 289 млн. Асигнування на посилення інфраструктури дозволяла виділятися не лише з державного бюджету, залучалися також кошти промислових підприємств, радгоспів, громадських фондів колгоспів тощо. За дев'яту та десяту п'ятирічки, наприклад, лише із бюджету профспілкових організацій республіки на укріплення матеріально-технічної бази культурно-просвітницьких закладів щорічно виділялося до 200 млн. карбованців, було побудовано 467 нових клубів,

будинків та палаців культури. Лише за 1971 – 1977 рр. у Києві було побудовано чотири палаци культури [6, с.90]. Цей факт переконливо свідчить про зростання уваги держави до дозвілля населення, особливо молодого покоління, як середовища його соціокультурного становлення.

Підкреслимо, що велике значення у процесі соціокультурного перетворення дозволяла у 70-80-ті рр. ХХ ст., як і сьогодні, відіграла саме молодь як найбільш динамічна та відкрита до соціокультурних впливів соціальна група, провідні прагнення та інтереси якої виступали орієнтиром для розбудови інфраструктури дозвілля, тож значна кількість її об'єктів була орієнтована саме на створення додаткових умов для організації дозвілля молодого покоління.

Досвід, що свідчить про значну увагу місцевої громади до збереження та відновлення матеріально-технічної бази закладів культури, накопичувався у 70-х – 80-х рр. ХХ ст. у різних регіонах України. Так, у м. Суми, наприклад, за рахунок капіталовкладень були побудовані Будинок молоді, обласна бібліотека, літня кіноконцертна площадка, Театр драми і музичної комедії. Під потреби клубів, гуртків самодіяльної творчості, кімнати школярів перелаштовувалися підвальні та технічні приміщення, на перших поверхах новобудов для цього також відводилися спеціально обладнані кімнати. Під заклади освіти перебудовувалися також історичні будинки та церкви. Вважаємо, що цей крок можна вважати позитивним, бо таке нове призначення зумовило залучення коштів держави до підтримки та збереження цих важливих у культурно-історичному сенсі споруд. На черговій сесії Ради народних депутатів одного з районів Черкаської області при розгляді питання про виконання плану розбудови та підтримки об'єктів культури та просвіти населення на 1976 – 1980 рр. також виявлено подібний досить значний досвід. У Донецькій області в 1979 р. було створено спеціальну комісію для розробки пропозицій щодо будівництва, ремонту та укріплення матеріально-технічної бази закладів культури. Маємо відомості, що у Полтаві обкомом партії у 1980 році було накреслено план перспективного розвитку культури, покращення матеріально-технічної бази культурно-просвітницьких закладів області.

У 70-ті – 80-ті рр. завдяки збільшенню фінансування та його більш раціонального використання за підтримки держави в усіх областях УРСР розгорнулося «ініціативне будівництво» (будівництво за рахунок місцевих бюджетів) об'єктів культурно-просвітницької діяльності. Так, у 1971 – 1985 рр. у республіці було побудовано 2335 клубних закладів [7, с.271]. За одинадцять п'ятирічку у Чернігівській області, наприклад, за рахунок місцевого бюджету зведено 25 будинків культури [5, с.7].

Взагалі, саме у цей час у мовленнєвому обігу з'явився новий термін «культурне будівництво», що мав безпосереднє відношення до створення й вдосконалення інфраструктури дозвілля. На XXVII з'їзді КПРС та XXVII з'їзді Комуністичної партії України були визначені та поставлені перед підприємствами та організаціями конкретні завдання щодо поліпшення матеріально-технічної бази закладів культури, розширення мережі таких закладів.

Із 1986 року будівництво усіх об'єктів культури підлягало контролю з боку обласних управлінь культури. Усе більше уваги «культурному будівництву» приділялося з боку місцевих Рад. Вирішувалися питання зміцнення матеріально-технічної бази клубів, бібліотек у сільській місцевості, що стали частиною планів соціального розвитку регіонів і населених пунктів.

У цілому в Україні за IX – XI п'ятирічки було введено у дію 3023 клуби й будинки культури. Їх загальна кількість у 1986 році склала 25,5 тис [7, с.346].

Значного розвитку також отримала й паркова культура. У 70-х – 80-х рр. ХХ ст. в усіх великих містах України було створено грандіозні центральні парки культури та відпочинку, а також розбито низку менш глобальних пар-

ків та скверів, що виконували розважальні, рекреаційні, а також культурно-освітні функції. Наприклад, дослідження, проведене серед відвідувачів одного з найбільших парків України – Центральному парку культури та відпочинку ім. М. Горького в Харкові (площа – 136 гектар, 42000 дерев 44 порід, 8000 чагарників), показали, що основними спонукальними мотивами відвідання парку є зустрічі й прогулянки з друзями, спілкування з природою, можливість розважитися, провести пікнік. Найбільш відвідуваними й привабливими є зони атракціонів, лісопарку, ігрових автоматів, дитяча площа або містечко, дитяча залізниця. Найменш відвідуваний лекторій (500 місць), літній естрадний театр (1100 місць), танцювальний майданчик (на 2000 танцюючих) у зв'язку з тим, що, по-перше, подібні об'єкти паралельно функціонують у міському середовищі, по-друге, вони не користуються особливим інтересом у молоді. У літній та осінній періоди у парку функціонує спортивне містечко, особливо тенісні корти, взимку – ковзанка [1, с.33-34].

Системна криза, що поступово охопила усі галузі радянського господарства та призвела до розпаду СРСР зумовила гальмування темпів «культурного будівництва» у 90-ті рр. XX ст. Проте, на цей час в Україні вже було створено досить розгалужену інфраструктуру дозвілля молоді, до якої входили різноманітні культурно-просвітницькі та освітні осередки (клуби, палаци творчості, центри відпочинку, кінотеатри, бібліотеки, музеї та багато іншого). На жаль, розгалужена інфраструктура молодіжного дозвілля, створена за радянських часів, у період кризового переходу нашої країни до ринкової економіки була частково зруйнована, проте досвід її створення та функціонування становить сьогодні значний дослідницький та практичний інтерес.

Висновки. Дозвілля відіграє визначну роль у розвитку молодого покоління на сучасному етапі становлення українського суспільства, яке перебуває у складних умовах зміни старих цінностей, формування нових соціальних відносин. Зміна соціальних орієнтирів, інтеграція зарубіжних цінностей, переоцінка значення традиційних способів

проведення дозвілля, усвідомлення конкуренції як масового суспільно-культурного явища зумовлюють трансформацію змісту дозвілля, актуалізацію його рекреаційної функції, загострюють потребу у створенні нових об'єктів інфраструктури.

На нашу думку, здобутий за радянських часів досвід створення мережі закладів організації дозвілля молоді є актуальним і сьогодні, коли діяльність дозвіллевих структур, орієнтованих на молодь, в основному розпорощена та визначається переважно комерційними цілями за рахунок соціокультурних та виховних. Дослідження молодіжного дозвілля як системи, де усі осередки взаємопов'язані та посилюють або компенсують вплив один одного є перспективним напрямом вивчення проблематики молодіжного дозвілля.

Список використаних джерел:

1. Воловик А.Ф. Педагогика досуга / А.Ф.Воловик, В.А.Воловик. – М.: Московский психолого-социальный институт: издательство "Флинта", 1998. – 240 с.
2. Щерба Г.І. Організація дозвілля відпочинку як складова молодіжної політики в Україні / Г.І.Щерба, Р.В.Яремкевич // Молодіжна політика: проблеми і перспективи [зб. мат. IV Міжнар. наук.-практ. конф. 10–11 травня 2007 р.]. – Дрогобич, 2007. – С. 40–45.
3. Бочелок В.Й. Дозвіллезнавство: навчальний посібник / В.Й.Бочелок, В.В. Бочелок. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 208 с.
4. Мельничук О. Сучасні моделі клубних закладів для учнівської молоді / О.Мельничук // Рідна школа. – 2001. – № 5. – С. 23–24.
5. Колпакова О.В. Учреждения культуры и коммунистическое воспитание трудящихся на современном этапе (на материалах Украинской ССР) / О. В. Колпакова; отв.ред. Л.А.Шевченко; АН УССР, Институт истории. – К.: Наукова думка, 1989. – 88 с.
6. Материалы XXVII съезда Коммунистической партии Советского союза. – М.: Политиздат, 1986. – 178 с.
7. Народне господарство Української РСР у 1985 році: статистичний щорічник. – К.: вид-во Техніка, 1987. – С.201-380.

УДК [51:371.32]:378.147

О.А. Жерновникова

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Анотація. У даній статті розглядається підхід до вирішення проблеми психолого-педагогічної готовності студентів педагогічних ВНЗ. На основі аналізу наукової літератури визначено суть психолого-педагогічної готовності студентів педагогічних ВНЗ до професійної діяльності. У роботі розкрито основні чинники та складові компоненти психологічно-педагогічної готовності та їх значення в професійній діяльності.

Ключові слова: психолого-педагогічна готовність, компоненти готовності, студент, педагогічний ВНЗ, професійна діяльність.

This article deals with the approach to the problem of psychological and educational preparedness of students of pedagogical universities. The essence of psychological and educational preparedness of students of pedagogical universities for their professional activity is defined on the basis of the analysis of scientific literature. The paper reveals the major factors and components of psychological-pedagogical preparedness and their importance in professional activity.

Key words: psychological and educational preparedness, components of preparedness, student, higher pedagogical educational establishment, professional activity.

Постановка проблеми. Розвиток становлення особистості педагога активно відбувається у професійній підготовці. Основною ідеєю теорії і методики професійної освіти є створення умов для розкриття і розвитку внутрішнього потенціалу кожного майбутнього фахівця, формування його позитивної «Я»-концепції в процесі опанування основ професійної діяльності. На особливу увагу заслуговує психолого-педагогічна готовність майбутнього вчителя, оскільки він, майбутній вчитель, є носієм і передавачем загальнолюдських цінностей молодому поколінню.

Для того щоб почуватися впевнено в занадто нестатичному освітянському просторі, майбутній учитель має

набути сталих здібностей щодо готовності до професійної діяльності ще у педагогічному ВНЗ.

Аналіз актуальних досліджень. Проаналізувавши наукову літературу можна виділити такі напрями психолого-педагогічної готовності майбутнього вчителя: психолого-педагогічний аспект розвитку особистості вчителя (С. Золотухіна, І. Зязюн, О. Іонова, В. Кремінь, Н. Нічкало, О. Пехота, О. Савченко, С. Сисоєва, В. Сластьонін, О. Сухомлинська, Г. Троцько та інші); розкриття основних способів набуття професіоналізму, педагогічної майстерності (С. Барбіна, Н. Бібік, М. Васильєва, В. Гриньова, М. Гриньова, Л. Гребьонкіна, С. Кулик, Л. Малаканова, П. Решетніков, А. Сущенко та інші); фор-